

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyaē bālakāṇḍē

॥ triṣaṣṭitamahaḥ sargaḥ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēsikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ triṣaṣṭitamah sargaḥ ॥

viśvāmitrasya maharṣipadavilābhah, mēnakayā tasya
tapōbhaṅgō brahmarṣipadaprāptayē tasya ghōraṃ tapaśca

pūrṇa varṣasahasrē tu
vratasnātaṃ mahāmuniṃ |
abhyagacchan surāḥ sarvē
tapaḥ phalacikīrṣavaḥ ॥ 1.63.1 ॥

abravīt sumahātējā
brahmā suruciraṃ vacaḥ |
ṛṣistvamasi bhadraṃ tē
svārjitaiḥ karmabhiḥ śubhaiḥ ॥ 1.63.2 ॥

tamēvamuktvā dēvēśa -
stridivaṃ punarabhyagāt |
viśvāmitrō mahātējā
bhūyastēpē mahat tapaḥ ॥ 1.63.3 ॥

tataḥ kālēna mahatā
mēnakā paramāpsarāḥ |

puṣkarēṣu naraśrēṣṭha
snātum samupacakramē || 1.63.4 ||

tām dadarśa mahātējā
mēnakām kuśikātmajaḥ |
rūpēṇāpratimām tatra
vidyutaḥ jaladē yathā || 1.63.5 ||

kandarpadarparaśagō
munistāmidamabravīt |
apsaraḥ svāgataḥ tē'stu
vasa cēha mamāśramē || 1.63.6 ||

anugṛhṇīṣva bhadrāḥ tē
madanēna vimōhitam |
ityuktā sā varārōhā
tatra vāsamathākarōt || 1.63.7 ||

tapasō hi mahāvighnō
viśvāmitramupāgamat |
tasyām vasantyaḥ varṣāṇi
pañca pañca ca rāghava || 1.63.8 ||

viśvāmitrāśramē saumyē
sukhēna vyaticakramuḥ |
atha kālē gatē tasmin
viśvāmitrō mahāmuniḥ || 1.63.9 ||

savrīḍa iva saṁvṛtta -
ścintāsōkaparāyaṇaḥ |

buddhirmunēḥ samutpannā
sāmarṣā raghunandana || 1.63.10 ||

sarvaṃ surāṇāṃ karmaitat
tapō'paharaṇaṃ mahat |
ahōrātrāpadēsēna
gatāḥ saṃvatsarā daśa || 1.63.11 ||

kāmamōhābhibhūtasya
vigñō'yaṃ pratyupasthitaḥ |
sa niḥśvasan munivaraḥ
paścāttāpēna duḥkhitaḥ || 1.63.12 ||

bhītāmapsarasaṃ dṛṣṭvā
vēpantīm prāñjaliṃ sthitām |
mēnakāṃ madhurairvākyai -
rviṣṛjya kuśikātmajaḥ || 1.63.13 ||

uttaraṃ parvataṃ rāma
viśvāmitrō jagāma ha |
sa kṛtvā naiṣṭhikīm buddhiṃ
jētukāmō mahāyaśāḥ || 1.63.14 ||

kauśikītīramāsādya
tapastēpē durāsadam |
tasya varṣasahasrāṇi
ghōraṃ tapa upāsataḥ || 1.63.15 ||

uttarē parvatē rāma
dēvatānāmabhūd bhayam |

āmantrayan samāgamyā
sarvē sarṣigaṇāḥ surāḥ || 1.63.16 ||

maharṣiśabdaṃ labhatāṃ
sādhvayaṃ kuśikātmajaḥ |
dēvatānāṃ vacaḥ śrutvā
sarvalōkapitāmahaḥ || 1.63.17 ||

abravīnmadhuraṃ vākyam
viśvāmitraṃ tapōdhanam |
maharṣē svāgataṃ vatsa
tapasōgrēṇa tōṣitaḥ || 1.63.18 ||

mahattvamṛṣimukhyatvaṃ
dadāmi tava kauśika |
brahmaṇastu vacaḥ śrutvā
viśvāmitrastapōdhanah || 1.63.19 ||

prāñjaliḥ praṇatō bhūtvā
pratyuvāca pitāmaham |
brahmarṣiśabdamatulaṃ
svārjitaiḥ karmabhiḥ śubhaiḥ || 1.63.20 ||

yadi mē bhagavannāha
tatō'haṃ vijitēndriyaḥ |
tamuvāca tatō brahmā
na tāvat tvaṃ jitēndriyaḥ || 1.63.21 ||

yatasva muniśārdūla
ityuktvā tridivaṃ gataḥ |

viprasthitēṣu dēvēṣu

viśvāmitrō mahāmuniḥ || 1.63.22 ||

ūrdhva**bā**hurnirālambō

vāyubhakṣastapaścara**n** |

gharmē pañcatapā bhūtvā

varṣāsvākāśasa**m**śrayaḥ || 1.63.23 ||

śīśirē salilēśāyī

rātryahāni tapōdhanah |

ēva**m** varṣasahasra**m** hi

tapō ghōramupāgamat || 1.63.24 ||

tasmin santapyamānē tu

viśvāmitrē mahāmunau |

santāpaḥ sumahānāsīt

surāṇā**m** vāsavasya ca || 1.63.25 ||

rambhāmapsarasa**m** śakraḥ

sarvaiḥ saha marudgaṇaiḥ |

uvācātma**h**ita**m** vākya -

mahita**m** kauśikasya ca || 1.63.26 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkīyē ādikāvye

bālakāṇḍē triṣaṣṭitamaḥ sargaḥ ||